

MEGJELENIK
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő: DENGI JÁNOS.
Kiadó és főmunkatárs: Gr. CSÁKY ALFONZ.

SZERKESZTŐSÉG:
Szent-Anna-utca 2550.

KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utczán 2256 sz.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. MÁRCZIUS 8.

10. SZÁM.

E v o é!

— 1876. december. —

Evoé! zendüljön a dal,
Csengjen össze a pohár;
Húr szakadjon, folyjon a bor
Mint hullámzó tengerár.
Evoé! vigan — temessük
A keservet, bánatot;
Vérző sebek, fődjenek be
Gyöngyöző, rózsás habok.

Ah, feledést, csak feledést
Adj, édes mámor, nekem....
Ha perczig tartót is, érzem,
Mily jó lesz felejtenem.
Hogy büszke sas voltam egykor
S most a porban lent vagyok....
Fuladjon a mult belétek,
Gyöngyöző, rózsás habok!

Bolond szivem, az dobog még,
Ah' ugy őrizi képedet,
Széjjeltépted, eltiportad...
Mégis — mégis csak szeret.
Félre most már gyáva érzés,
Sokáig voltam rabod,
Tova doblak — ragadjátok
Gyöngyöző, rózsás habok!

Evoé! látom, hogyan oszlik
Hő lángja a semmibe!
S hogy fődí el halvány arcod
A mámor szálló köde.
Agyam ég, szemembe még egy
Végső, fájó köny ragyog....
Mossátok szét mindörökre,
Gyöngyöző, rózsás habok.

Vay Sarolta.

A lapuváriak.

— Beszély. —

Irtá Csengey Gusztáv.

(Folytatás és Vége.)

— No már most végem van! — gondolá Elemér;
— már észrevette, hogy meg vagyok bolondulva...
Átkozott báró — hogy bujjak ki ebből a kelepceből?
— Nos, szóljon, kellemetlen önnek, ha kereszt-
atyjához megyek?

— Nekem — gróf ur — nekem — óh a viláért
sem; de — de méltóztatik tudni, vannak furcsa termé-
szetek a világon, rendkívül furcsa természetek.

— Valami különös ember az ön keresztatyja?

— Rendkívül különös ember!

— No azt gondoltam mindjárt szokatlan alaku
kastélyárul, aztán a falubeliek elnevezése is, megvallom,
furcsának tűnt fel — Nemde Lapuvári bárónak hívják?

— Ugy van gróf ur — Lapvári bárónak hívják és
nem híjába, tessék elhinni, nem híjába. Vannak csudá-
latos képzelődései, az ember azt sem tudja, hogy be-
széljen vele?... Én végtelen szeretem őt és éppen azért
nagyon sajnálnám, ha a gróf urnak valami kellemet-
lensége...

— Óh ne tartson semmitől, én alkalmazkodom
bogaraihoz -- Hát tulajdonképen mi a hóbortja?

— Hóbortja? óh azt el sem lehet beszélni.

— No csak vallja be bizalmasan, nem leszek indis-
krét; de lássa, már most annál inkább óhajtom meg
ismerni.

Elemért a kétségbeesett helyzet egész önkéntelen
sodorta bele e nyilatkozatokba, már most benne volt,
hát mi az ördögöt mondjon.

— Talán raptusai vannak? tapogatózék a gróf.

— Rohamai, uram, éjjeli erős magnetikus görcei,
másnap aztán duplán lát mindent, néha szimplán, de
egészen másnak látja a tárgyakat és személyeket. Saját-
ságos víziói vannak, néha bárónak képzei magát, azért
is hívják Lapuvári bárónak, ilyenkor aztán engem is
bárónak nevez.

— No természetesen, miután ön az ő családjából
való; a fixa ideák igen következetesek.

— Eppen ellenkezőleg, engem nem nevez Lapuvarinak, szokatlanul idegennek tűnök fel néha előtte.

— Tegnap éppen borzasztó rohamai voltak. Hanem ezt ne méltóztassék érinteni.

— Hova gondol? van nekem tapintatom. Ismerem e magneticus betegségeket. Tehát ön azt hiszi, hogy most rossz órájában fogjuk találni.

— Nem tudom, lehet, hogy a legnyugodtabbnak fog látszani, mégis félrebeszél.

— No ne féljen, ráhagyunk mindent, aztán vezessen be jegyeséhez, bár attól tartok, hogy Lilla nem kevésbé lesz lunaticus, ha holdja megérkezik, de hisz sokáig ugysem alkalmatlankodom, utam sietős, nem időzhetem sokáig.

Megindultak s Elemér egészen meg volt elégedve magával. Már most akár milyen bolond jelenet fejlődik is ki e találkozásból, nem lesz meglepő a grófra. Mégis mire a kapuhoz értek s ő megzörgette azt, újra elővette az a hideglelés borzongás.

— Ki az? kiáltá le Mihály őr.

— A vőlegény és vendége.

— Micsoda vendég?

— Gróf Zádorfalvy Miklós ur.

— Mindjárt!

Márton ur furcsa szokásai most csakugyan segítségére voltak Elemérnek; a gróf e különös bekéredzkedésből igazán azt hitte, hogy a házi ur kissé hóbortos.

A gróf ur azonban nagyon csalatkozott. Mikor az öreg urhoz beléptek s Elemér a gróft bemutatta, ez egész illedelmesen, minden hóbort nélkül fogadta vendégét. A találkozás éppen nem vált bizarrá, mert Márton ur Elemért sehogy sem szólitotta, hanem némán szorított vele kezét, miközben szemével erősen pislogott s vállait egypárszor felvonta, úgy hogy a nyaka egészen eltűnt közöttük. Ezzel a mimikával azt akarta mondani: „hát ez mit jelent.“ . . .

A gróf ur mindjárt előadta, mi járatban van.

— Kedves keresztfia, Kaba Elemér ur, mint tetszik tudni, nálam volt nevelő.

— Igen is, van szerencsém.

— Erre utaztomban, megtudtam, hogy ő most itt van alkalmazva, magamhoz kérettem s miután óhajtottam tekintetes ural is megismerkedni, ő szives volt ide vezetni.

Ezzel egy nyájas, leereszkedő mosolyt vetett Elemérre, ki majd elhalványult, majd elpirult, egyszóval arcán különböző színek váltakoztak.

— Az én keresztfiam? — kérde az öreg ur igen furcsán mosolyogva s — ismét az orrát kezdte huzogatni, — tehát méltóságodat ez az én keresztfiam vezette ide.

— No — gondolá Elemér, — most mindjárt közenk üt a tüzes villám . . .

Pedig biz az nem ütött közójük, mert az öreg ur

egész jovialiter megveregette Elemér vállát s folytatá beszédét:

— No azt nagyon helyesen cselekedted, kedves öcsém. Úlj le hát, nem állsz még az oltár előtt.

Elemér leült, nem bánta már, akármi történik is vele, annyi ijedelmén ment keresztül, hogy egészen elfásult bele.

Azok pedig elkezdtek szépen, okosan beszélgetni s a gróf igen jól érezte magát a derék fidélis öreg ur társaságában. Legkisebb nyomát sem találta a tegnapi éji görcsös rohamoknak. Végre, miután már távoznia kellett, előterjeszté azt a kívánságát is, hogy szeretne találkozni Lillával, leánya egykori barátnőjével.

Az öreg ur titkon a markába nevetett, aztán oda szólt Elemérnek:

— Eredj öcsém, küldd be a menyasszonyodat!

Elemér szédelegve ballagott be a hölgyekhez s ott egy székre vetve magát kimerülten sóhajtott fel:

— No már most mit csináljunk?

A lányok ezalatt nagy remegve várták a dolgok kifejlődését, mert János mestertől megtudták, hogy a gróft Elemér vezette ide.

— Nos mi történt? kérde mohón Melanie.

Elemér elmondta esetét, olyan siralmas komikummal, hogy daczára a vészes helyzetnek a lányokat előfogta a nevetés ingere.

— No no, csak tessék nevetni — mondá mérgesen Elemér — én kivágtam magamat a gróf előtt, ámbár nem volt rá szükségem, mert Márton ur ránk hagyott mindent s mikor engem a gróf ur az ő keresztfiának nevezett, ő is per édes öcsém beszélt velem, talán azt gondolja, hogy valami tervünk van s összebeszéltünk — de már most tessék önöknek kívágni magukat. A gróf ur látni kívánja jegyesemet s az öreg ur azt mondta, küldjem be magam.

A lányok ijedten néztek össze. Mi lesz már most. Lehetetlen Lillának bemenni, mert az öreg Márton őt a gróf leányának tartja.

— Tudod mit? — szólt Melanie hirtelen föltalálva magát, Elemér menjen vissza, sugja meg az öreg urnak hogy Lilla egyedül szeretne a gróf ural beszélni, valami kérdezni valója van, ami rég a szíven fekszik. Aztán Elemér vonja el magával Márton urat, majd mi aztán János mester által tudatjuk önökkel, hogy a találkozás végbe ment, be lehet menni a grófhhoz.

Jobb terv hiányában el kellett fogadni ezt. Elemér visszament.

— Nos? kérde az öreg ur ravaszul sanditva, hát egyedül jössz?

— Kissé átöltözködik. Csak egy pár perczre, kedves keresztapám, gróf ur megbocsát.

— Kérem, csak tessék, szólt a gróf s egy könyv után nyult s azt lapozgatni kezdé.

Elemér kivonta magával Márton urat és suttogva elmondá neki, a mit rábíztak.

— Jól van báró ur! mondá az öreg ur, már most

egészen komolyan, — de e komolyságon átnevetett a jóakaró vidámság, — én addig dolgom után látok s minthogy pedig ön magát keresztfiammá tette a gróf előtt, vezesse be hát hozzá unokahugomat, aztán ha vége a diskursusnak, küldjenek értem, az írószobámban leszek. Ön pedig majd beszámol nekem ez alakosságért a lakadalom után, addig nem harapok meg senkit.

Ezzel elballagott. A találkozás már most egészen egyszerűen végbe ment, a gróf ur néhány nyájas szót váltott Lillával, aztán távozni kívánt, Lilla eltűnt, Elemér pedig behívta az öreg urat.

A gróf ur elbúcsuzott s Elemér elkísérte a fogadóig, ott elvált tőle és sietett a tanítólakba, ott lovára vetette magát s kivágtatott a báróhoz.

A nagy veszedelem tehát elmúlt szép csendesen. Még csak az utolsó vallomás volt hátra. Bevallani a szerepcserét Márton urnak és a lelkésznek!

A jó lelkész megtartotta szavát; Hollókövit és Melaniét oly csendesen hirdette ki háromszor s a többi hirdetendők nevei közt oly hangtalanul csuszott át neveiken, hogy azt ugyan meg nem figyelte senki. Szerencséjükre még a vasárnapok is olyanok voltak, a mikor alig volt egyikét ember a templomban.

Az esküvő napján az öreg urnál gyűltek egybe. A titok fölfedezését a báró vállalta magára, de miután Márton uron nagyon meglátszott, hogy valami beszédhez készült, várt a kedvező alkalomra.

A vendéglátóban voltak együtt mind, mikor az öreg ur fölállt s ünnepélyes hangon a lelkészhez fordulva így szólt:

— Tisztelendő ur, ma két boldog párt fog összekötni; neveiket tudja, ki is hirdette, de személyeikre nézve egy kis tévedésben van. Meg fogja nekem bocsátani öreg barátjának, ha a szükségparancsolta körülményeket mostanáig elhallgattam, az én akaratomból történt, a fiataloknak tehát ne tulajdonítsa vétkül. Mikor a grófnő és a báró ur hozzám menekültek, nem lehetett mást tenni, mint hogy rokonaim neveivel lépjenek fel. Időközben azonban a sors különös intézése szerint ugyanazon rokonaim érkeztek hozzám, kiknek nevével a bujdosók védelmem alatt állottak. Már most meg nem lehetett egyszerre visszacserélni őket. Elhatároztam tehát, hogy hagyom a dolgot egész az esküvőig: Ime az én keresztfiam s keresztleányom!

Ezzel megölelte a meglepetteket, aztán a másik bámuló párra mutatott:

— Az pedig ott a báró és az a grófnő, kiket hasonlóképen szívesen megölelek, ha abban a szerepben, melyet engedelmemmel játszottak, egy kissé éreztek is irántam valamit.

Melanie megszegyenülve borult a jó öreg ur mellére s alig tudta elrebegni:

— Oh bocsássa meg — hisz szeretem, ön lett atyám...

— Csitt! — mondá az öreg, ön adott vissza az életnek, megtanított élni, örülni, boldog lenni, ezért

megbocsátom az első lépést, hisz a többi után már szeretett ön engem.

Melanie zokogott.

A hadastyán győzelme volt e szép nap, ő magasodott ki valamennyi közt legmagasztosabban, mert midőn azt hitték felőle hogy tévedésben él, ő ismerte valamennyit s az elhatározó pillanatban magára vállalta a felelősséget.

— De honnan, miről ismerte ön fel az igaziakat? kérdé később a báró kíváncsian.

— Az én kedves unoka hugocskám arczáról. Mikor önök az igazi Lillát úgy mutatták be, mint grófnőt, egyszerre átvillant agyamon az egész turpisság, hisz Lilla az én kedves testvérhugom arcvonásait, alakját hozta el hozzám; ilyen volt ő, mikor a karmesterhez férjhez ment s én eltaszítottam szerető szívét. A sors különös játékot gondolt ki számomra büntetésül. Aztán még azt elfeledtéték, kedveseim, hogy az igazi Lillának két szemei vannak, az ál Lillának pedig fekete és ez a vén medve, mikor gyanakodni kezdett, előkereste testvérhuga leveleit s abból kikandikált az igazi kék szem.

Amit még el kell mondanom, az nagyon kevés a papiroson, annál hosszabb személyein életében, mindössze is két szóból áll: Boldogok voltak. És ha még ezenkívül is bánt a kíváncsiság, kedves olvasóm, még hozzá tehetem, hogy a báró megmaradt ujonnan vett csinos birtokán s így a jó hadastyánnak szomszédja lett; gyakran látogatták egymást s megemlékeztek tréfálódzva a báró ur rektorságáról. Melanie azonban soha sem hívta másképp mint kedves jó bácsikájának. Később kibékültek a grófi szülőkkel is, de azoktól örökre elváltak maradtak. Elemér és Lilla ott maradtak a várkastélyban az öreg urnál, Elemér átvette Márton ur gazdságát, hamar beletanult a szokatlan foglalkozásba s jó gazda lett belőle, amellet a tudományokról sem feledkezett meg. Lilla, a kedves szőke angyal, mindakettőnek boldogsága, szemefénye volt.

Mit kívánsz még kedves olvasóm? Kérlek, mond rá az áment. A viszontlátásig — isten veled!

Három nagy költemény.

(Műveltségtörténeti trilogia.)

Váry Gellértől.

(Folytatás.)

Mint óriásilag kiemelkedő hegyeket a különféle országok és nemzetek természetes határainak szoktuk tekinteni, úgy a Nibelungen is határpont az emberiség-szellemi világában, mely jelöli az időt, midőn művelődésnek porba tiprott zászlóját a kereszténységre tért germánság kezébe véve, egy új korszaknak megalapításához fogott. Az esemény, mely a Nibelungen-ben le van írva, a következőleg folyik le:

„A Rajna melletti Wormsban lakott a három burgundi király, Günther, Gernot és Giselher nőtestvérök.

kel, Krimhild-del együtt, ki egyszer azt álmodta, hogy az ő kedvencz sólyom madarát két sas szétépte. Anyja az öreg Ute asszony arra magyarázta e dolgot, hogy e sors fogja majd érni azt, aki Krimhildnek élete párja talál lenni. A jövődöbéli csakhamar megjelent, kit Szigfridnek hívtak s ki hőstettei, sárkány ölése, annak vérében való megfürdése és így sérthetlen teste miatt meszsze hirben állott. Szigfrid egy évig időzött már a burgundi udvarban, anélkül hogy Krimhildet csak láthatta volna. Csak miután a dánok elleni harcából győzelmesen tért vissza, a győzelmi ünnepélynél először pillantották meg egymást, mire sziveik is kölcsönösen lángra gyultak. Ez időtájt élt Islandban a rendkívül erős nő Brunhild, akit meg Günther akart nőül venni, de aki kezét csak a nála erősebbnek ígérte oda, Szigfrid megfogadta Günthernek, hogy ha Krimhildet neki adja, ő elmegy vele Islandba s a bűvös sapka segítségével az erőbeli próbát ő hajtja végre, míg a nézők úgy fogják látni a dolgot, mintha azt Günther tenné. A csel sikerült s Brunhild Günther felesége lett, Krimhild pedig Szigfridé.

„Tíz év mulva, midőn Szigfrid Krimhilddel együtt Wormsban volt, a két asszony összeszólalkozott s mivel Krimhild szemére vetette Brunhildnak, hogy őt nem Günther, hanem Szigfrid győzte meg, a sértett nő halálos boszút esküdött Szigfrid ellen. A tervnek kivitelénél kész eszközre talált Hagenben, Günthernek udvarnokában, ki, mivel tudta, hogy Szigfridet csak egy helyütt lehet megsebesíteni, vadászat alkalmával, midőn lehajolt és a forrásból ivott, őt lánzsával keresztűszurta. Brunhild boszuja célját érte, de ekkor meg Krimhildben gerjedt föl a visszatorlás vágya, mely nem is csilapodott le, míg férje gyilkosait halállal nem lakoltatta. Örömmel ragadta meg tehát az alkalmat, hogy Attilához, a hunok fejedelméhez, mehetett férjhez, honnét nemsokára barátságos látogatásra hívta meg Günther, Hagent és a többi burgundit. Ezek nem is gyanítva, hogy Krimhild szívében a boszsu még mindig ég, megjelentek s a vendégség alatt a hunoktól megtámadtatva, borzasztó öldöklés fejlődött ki, melynek közepette Hagent maga Krimhild szurta le.“

Igaz, hogy a Nibelungen, mely Krimhild boszujának kitöltésével végződik, az emberiség szellemi életében azon határkö, mely Németországnak a keresztény művelődés terére lépését jelöli, még is oly halvány színnel van benne képviselve a kereszténység, hogy azt inkább a barbár élmények zárványának tekinthetjük. Csakugy mellékesen találunk egy és más vonatkozást a keresztény szokásokra, mint p. o. hogy Krimhild és Brunhild akkor pereltek össze, midőn együtt vécsernyére menvén a templomba, Brunhild akart előbb az ajtón bemenni, Krimhild pedig nem engedte s más ilyenféle. De a jelenetek legnagyobb része, a gondolkodás, a szereplő emberek jelleme, foglalkozása, miud egyáltalán barbáros.

Azon időszak, midőn a kereszténység már a szivekben és az életben kezdett mutatkozni, midőn enagy fontosságú emberiesedési ténytet oly koloszszerű irott

mű jelölhette, mint a — *Divina commedia*, — még csak később következett be. A tizennegyedik század eleje volt az, midőn a kereszténységnek e legnagyobb költeménye mélabus nagyszerűségben előtűnve, minden időkre szólólag oly hív megörökítője lett azon kornak, melynek halandói a kereszténység leglényegesebb tárgya, a lélek üdvéért mindent, de mindent megtettek. *Cantu olasz irodalomtörténetében* olvassuk, hogy Dante e műnek eszméjére akkor ébredt, midőn az 1300-ik évi jubiläumi bucsu alkalmával Romában levén, azt a rengeteg embermennyiséget látta, melynek minden egyes tagját lelke jövődjének gondolata hozta az örök városba. Mások említik, hogy egy kilencz éves gyermek több napig tartó súlyos álm közben látta volna az egész dolgot, álomlátás gyanánt, melyet fölébredése után elbeszélve a casinói monostornak egyik szerzetese azt írásba foglalta.

Ebből vagy amabból a forrásból indult-e ki Dante, az ránk nézve egyremegy, mert a *Divina commedia* így is, úgy is azt mutatja, hogy voltak századok nemünk életében, midőn az emberek egész lelkét azon gondolat fogta el, hogy mi vár rájuk a tulvilágon. E kérdésre, ha a *Divina commedia* főeszméjével a legrödebben akarunk felelni, azt mondhatjuk, büntetés vagy jutalom; ha azonban a florenczi költő szellemét részletesebben akarjuk követni s illetőleg a költemény tartalmát átfutni, akkor így beszélhetünk:

„Midőn az élet tömkelegében haladtam, messziről a szemembe ötlött az igazságnak tündöklő hegye, mondja Dante, s megindultam, hogy a felé vegyem utamat. De alig hogy egy-két lépést tettem, szörnyállatok jöttek eléem, melyek fogaik vicsorgatásával állották utamat. Óh mily borzasztó érzés volt az, vágyódní az igazság után és ahhoz nem közelíthetni! De megjelent egy kegyes lélek a régi világból, kit valamikor Virgiliusnak hívtak, pártfogásába vett s vezetett arra, ahová önerőmből nem juthattam.

„A tulvilág nyílt meg, hol először is a kárhozottak szellemei környezték az igazság hegye felé haladókat. A kinok különfélek és mondhatlanok voltak. A helyiség alakja kört képezett, mely mindig lejjebb és lejjebb mélyedve szűkült, míg végre a pokolnak (inferno) fenekén Lucifer tanyázott, ki az áruló Brutust tartotta körmei között. Ismét kijutva a purgatorium nyílt meg, ahol már az irány nem lefelé, hanem fölfelé haladt. A körök csigaszerűleg emelkedtek, melyekben minél magasabbra jutottak, annál tisztultabb lelkekkel találkoztak. A tetőpontnál elvált Virgilius szelleme Dantétól s őt Beatrice, a kegyteli (grazioso) hölgy szelleme karolta föl s vitte azon körökön keresztül, melyek a mennyországot (paradiso) alkotják.“ A végső pontig érve tünt szemükbe az Istennek emberi alakba öltözött képe, melylyel valamint Dante titokszerű látványának, úgy mi is fölvett három nagy költeményünk tartalmi rajzolatának végére értünk.

A tárgy, az alak, a nyelv, melyben a vázolt események összeállítvák, mind más és más. Az Iliászban egy nemzetnek csatározását látjuk a másik ellen; a

Nibelungen-ben két nő gyűlölködése körül forog a dolog, a Divina commediában pedig azon szellemek országán át vándorol lelkünk, kik husznélküliek, kiket nem jellemez többé az emberi sajátság, a cselekvés. Az elsőnek alakja a görög nyelv természetéből fölfakadó hatméretű sor, a másodiké az újabb nyelvekkel életbelépő páros rim, míg a harmadiké az ölelkező rimelés. Természete ez már a rövidebb időnek is, hogy ily tréfát üzzön a dolgok alakjával, annál inkább a századoknak. A nézetek, az elvek vagy a viseletek, melyek egyik században megszokottak, mennyire másképp néznek ki a másik század alatt, azt e három nagy költemény is eléggé igazolja, melyet minél tovább nézünk, annál inkább meggyőződünk, hogy a véghetetlen sok változás, melyből az emberi élet áll, csak takarója azon örökké maradó erkölcsi elvnek, hogy a jónak jutalmaztatni, a gonosznak pedig előbb-utóbb bünhödni kell.

Csakugyan különös is, hogy míg fölvelt költeményeink a nyelvek kezelését vagy a tárgyak természetét illetőleg annyira elütnek egymástól, az erkölcsi igazságszolgáltatás elvére nézve egymással ugyszólván az utolsó hajszálig megegyeznek. Egyik sincs, mely ezt kézzelfogható világossággal élénk ne tárná. Erre, mint az emberi szívbe mindenütt egyformán beirt dologra mutatnak e költemények, melyek, midőn nem egy embernek szeszélyéből, hanem egész korszaknak közérzetéből születtek, bizonyítják, mily lényeges tényező az erkölcsi igazságszolgáltatás elve, valamint magában az életben, úgy annak irott képmásában, a költeményben.

Ha kételkedtek, hogy meg kell-e valami utonmódon lakolnotok bármilyen igazságtalan eljárásokért, járuljatok az Iliászhoz, az európai költészetnek e legrégebb emlékéhez s az azt fogja lelketekbe sugni, hogy — meg. Tudjuk a főnebbi vázlatból, hogy a háboru, melyből az Iliász énekei egyes képeket mutatnak be, a családi szentély megsértése miatt keletkezett, midőn a kéjtelgő trójai királyfi Páris eltulajdonította Menelausnak bájos feleségét Helenát. Tény, hogy a harc hosszú ideig huzódott; a trójaiak, kik a jogtalan ügy mellett kardoskodtak, mint az Iliász vázlatából láttuk, gyakran győzedelmeskedtek is, de a legnagyobb győzelem közepette is, baljóslatu fekete pont gyanánt halljuk a trójai Antenór ajkairól az ígéket: Nem győzhünk mi, ugymond felelhez, mert mi nekünk nincs igazunk. A sejtelem valósult is. Még Hektornak is, kinek a maga tetteit illetőleg nem jut vala az Iliászban ecsetelt sors, az igazságtalan ügygyel való azonosodása miatt vesznie kellett éppen úgy, mint magának a városnak, Trójának.

A Nibelungen ugyan más országnak, más korszaknak, más nemzetnek a terméke, de az erkölcsi igazságszolgáltatás elve ugyanaz benne, mely az Iliászban. — Hogy ez mennyire alapja az egésznek, kifejezi azon beosztás is, a melyszerint az maig is előttünk áll. Aki olvasta már a Scherr által kiadott Nibelungent, az tudja, hogy az egész e két czimlap alá van sorozva — Der Mord, a gyilkosság, és — Die Rache, a boszuál-

lás. Az erkölcsi alapelvnek ily világos és ugyszólván szántsándékos előtérbe tolása folytán méltán kételkedhetni a fölött, hogy vajjon a korszak, mely e nagy művet szülte, Szigfrid, Günther és egyebek tetteinek emléket akarta-e megőrizni, vagy pedig azokat csakis az erkölcsi eszme taníthatása végett szerepeltette. Aki ez erkölcsi fölöstást későbbi toldásnak gondolná, az üsse föl magának a Nibelungen-nek végső szavait, melyek, miután elesni láttuk már Günthert, Hagent és Krimhildet, így hangzanak: So waren alle todt, die da sterben solten, tehát meghaltak mindazok, akiknek itt meg kelle halniok. Tegyük föl, hogy a Nibelungen-nek e második felét vagy a század, mely szülte, elfeledte volna hozzáadni, vagy valamely viszontagság nyomtalanul elsöpörte volna tőle, akkor valamint erkölcsileg tökéletlennek és hamisnak látnók az egészet, amennyben büntetés nélküli bünről szólna, ugy művésziileg is értéktelennek kellene nyilvánítanunk, mert tényt tárna elő, mely nem volna kibonyolodva.

(Folyt. köv.)

Még egyszer ...

Még egyszer, óh egyetlenegyszer
Álmodni mind a régi álmat!
Egy pillanatra birni azt a
Vidám, dúsgazdag ifjuságot!

•Még egyszer, óh egyetlen egyszer
Szeretni, akiket szerettem,
Ölelni kebelemre büszkén,
Kiket azóta ... megvettem!

Még egyszer, óh egyetlen egyszer
Az édes vallomás zenéjét;
S aztán susogni önfeledten
Érzelmek szelid regéjét!

Még egyszer, óh egyetlen egyszer
Percz a szerelem mámorából!
A sir szélén kínálom érte
Osztályrészem a tulvilágból!

Még egyszer, óh egyetlen egyszer
Küldd sугarad, letűnt világom,
Mely az utolsó pillanatban
Kialuvó szememre szálljon!

Veteranus.

Egy boldog királyné.

(Mühbach Lujza „Marie Antoinette és fia“ című regényéből.)

Fordította Hang Ferencz.

(Folytatás.)

— Én megmondom miért? Mert mi eszelősek s bolondok vagyunk és belenyugszunk, midőn fölöttünk nevetnek és őket félisteneknek tartjuk, kik előtt a nép,

vagy mint ők mondják, a söpredék térdre borul. De türelem, türelem! Jönni fog az idő, midőn többé nem nevetnek és midőn a nép kényszerítendi őket, hogy térdre boruljanak kegyelemkérés végett! Azonban nem fognak kegyelmet kapni, hanem megbüntettetnek.

— Hejbe szeretném, ha már itt volna ezen idő, — kiálta a czipész nevetve, — és én jelenlehetnék, midőn büntettetnek!

— Nos, barátom, az csak tőled függ, — mondá az idegen. — Az idő eljövend és ha kívánod, teljesítheted benne részedet, hogy hamarabb érkezzék.

— Mit tehetek én? Mondd csak, mert mindenre kész vagyok.

— Te segíthetsz a kést köszörülni, hogy majdan jól fogjon, — mondá az idegen undorító vigyorgással. — Igen, igen, csak ne nézz oly csodálkozva rám, testvér. Már sok jó késköszörülő van Párisban és ha szeretnél társaságukba fölvetetni, jöj ma este hozzám, megismertelek néhány késköszörülővel és bevezetlek czéhünkbe.

— Hol lakol uram és mi a neved? — Kérdé a czipész dühös kíváncsisággal.

— Én Artois gróf istállójában lakom és nevem Jean Paul Marat.

— Az istállóban? — kiálta a czipész. — Lelkemre nem gondoltam volna, hogy lovász vagy kocsis lehetnél. Igen furcsa lehet Marat uram, téged lóháton láthatni.

— Azt hiszed, egy óriási béka nem illik a lóra? Nos ebben igazad van Simon mester. Nekem tulajdonképen az istállóban semmi közöm a lovakhoz, hanem csak az emberekhez. Én jó Simon testvér, Artois grófnak cselédorvosa vagyok és mondhatom neked, hogy meglehetősen ügyes, mert már több lovászt és jockeyt helyreállítottam, kiket a kedves Artois istállómesterei szokásuk szerint megkorbácsoltak. Azért ne csak ma jöjj hozzám, hogy egy jó társaságba vezesselek, hanem máskor is, midőn beteg vagy. Meggyógyítalak, mi neked semmibe sem kerül. Én a népből testvéreimet ingyen gyógyítom, miután testvéreknek nem szabad egymástól pénzt elfogadniok. Nos Simon testvér, tehát várlak ma este az istálló épületben, azonban most elhagylak, mert betegeim várnak. Éljd boldogul! Még egyet, ha ma este hét órakor jössz, az öreg boszorkány, ki ajtómat őrizi, miután nem ismer, bizonyosan azt mondja, hogy nem vagyok otthon. Megmondom tehát a jelszót, melyre beereszt. Ez: szabadság, egyenlőség, testvériség! Isten veled!

Ezután iszonyu vigyorgással intett a czipésznek és sántító bal lába daczára, gyorsan haladt a hétel de ville széles terén át.

Simon mester kezdetben gúnymosolylyal nézett utána és e kicsiny kifczamult alak a nagy fejvel végtelenül látszott őt mulattatni. Pillanat mulva egy gondolat villant meg agyában és mint egy ijáltal kilőtt nyil szaladt előre Marat Pál után.

— Marat orvos ur, Marat orvos ur! — kiálta már messziről utána.

Marat megállt és alattomos pillantással nézett feléje.

— Nos mi baj? — dörmögé. — És kimondja ily hangon nevedet?

— Én vagyok Marat testvér, — felelé a czipész zihálva. — Azért siettem ily gyorsan utánad, mert elfelejtettél valamit.

— Mit? kérdé Marat, mialatt hosszú ujjaival zsebébe nyult. — Hiszen zsebemben van zsebkendőm és azon fekete kenyér darab, mely reggeliül szolgál! Mit se felejtettem el.

— Mégis Marat Pál, valamit elfelejtettél, — mondá Simon mester. — Te nekem a királyné három fő kedvesét akartad megnevezni és még csak kettőt nevezteél meg, Coligny herceget és Adhémar urat. Látod, hogy jó emlékező tehetségem van és mindent jól megjegyeztem, mit nekem mondál. Nos mondd meg az osztráknő harmadik kedvesének nevét is: mert megvallom, szeretnék ma délután klubbunkban erről beszélni és nagy feltűnést fog előidézni, ha ily kedves történetkéket tudok az osztráknőről beszélni.

— Ejj ennek örülök, örülök, — kiálta Marat oly nevetéssel, mely száját egyik felétől a másikig kitéarta. — Szép, hogy klubbod is van, hol szívesen hallgatják a királyné és az udvar ily aljas történeteit és nagy örömmre szolgál, ha többször közölhetek veled ilyeket klubbod részére. Mert mindig jó, ha az, mi Versailles és St. Cloudban előfordul, Párisban is a kedves nép közt ismeretessé lesz.

— St. Cloud-ban? — kérdé a czipész. — Vajjon mi fordulhat ott is elő? Hisz az nem egyéb, mint a királynak egy unalmas és elfelejtett mulatókastélya.

— Majd élénk leend az, hidd el, — felelé Marat mekegő nevetéssel. — A szeretett Lajos király e mulató kastélyt nevének ajándékozta, hogy ott egy nagyobb háremet alakítson, miután előtte Trianon, e gyalázatos és semmire sem méltó egérfogó, — hol az erényt, becsületességet és méltóságot halálra ingerlik, — kicsiny volt. Igen, igen, a francia királyok szép s nagy mulató kastélya, a büszke St. Cloud most ezen osztráknő tulajdona, mint öröklött vagyon. És tudod, mit tett ő mindekelőtt? A St. Cloud parkot körülvevő magas vasrácsozatra, a bemeneti kapuk mellett táblákat helyeztetett, melyekről azon föltételek olvashatók, melyek alatt a közönség a parkba léphet.

— Nos ez nem valami új, — kiálta a czipész türelmetlenül. — Ez minden királyi kertnél látható és mindenütt a király nevében parancsoltatik a népnek, hogy semmit se károsítson s hogy a szokott rendes utakról le ne térjen.

— Igen, éppen ez a bökkenő! E helyeken a király nevében parancsoltatik. De St. Cloudban „a királyné nevében“ Igen, igen, így olvasható a táblára nagy betűkkel írva: „A királyné nevében.“ Nem volt tehát elég, hogy eddig egy király ült nyakunkra, ki parancsokat osztogat, most már egy második uralkodónk is van Franciaországban, ki törvényeket hoz, melyek alá mint uralkodó írja magát alá; egy új rendőrségünk van „a királyné nevében,“ állam az államban! A pók vígan sző tovább! Frianonban kezdte, hol a rendőri rendeletek

mindig „a királyné nevében“ adattak ki és, miután ott a csiny sikerült, az új kormány hosszú ujjával tovább nyúl és egy új támadást merészel a nép ellen, új területet foglal el és így gondolja lassankint egész Franciaországot behálózni.

(Vége köv.)

Mozart életéből.

Ha igaz, hogy „e földön csak egy öröklét van: a művészeté“ (Garay) — „s a nagy emberek érdemeiről, tetteiről örökké beszélend az utókor, míg csak a szépnek érzete lángol a kebelben“ stb., úgy nem lesz senki részéről ócskaságnak vagy időszerűtlen cikknek nevezhető e kis közlemény, mely egy pár nevezetességet akar elbeszélni egy a múlt században élt (1756—1791;) de műveiben még most is élő zeneszerzőről — Mozartról.

Mozart a legrendkívülbb jelenségek egyike, kik a művészet terén valaha előfordultak, Ha y d e n őt „a legnagyobb zeneszerzőnek“ nevezte; Gluck büszke volt reá mint egy apa hősi fiára. S ha műveit korunk egy Wagner és Liszt iránynyal szemben régen elavultnak ítéli is, ámbár jogtalanul, mint zongoravirtuoz, mint született lángész még eddig felül nem mult, a maga nemében páratlan.

A zenei hajlamnak korán kifejlődése különösen ugynevezett muzsikális családok gyermekeinél nem szokatlan; de, hogy egy 4 éves fiúcska, ki a zongora billentyűit is még alig éri fel, szépen hangzó accordok összekereségelésében gyönyörködjek, az mindenesetre rendkívüli tünemény; mert, ha a gyermekek általában már kicsiny korukban hajlamot, sőt képességet mutathatnak dallamok dudolásához, az öszhang iránti érzék rendszerint később, az oktatás folyamában, sokaknál még akkor sem ébred föl.

Magának Mozartnak atyja, ki Salzburgban az érseki templomi zenekar aligazgatója volt, elbámult fia kiváló hajlamán, midőn azokat a kis daracokat, melyeket számára írt, hihetetlen gyorsasággal betéve tudá, sőt mi több 5 éves korában már önmaga szerkesztett apró darabokat. Ha e n d e l és B a c h nehéz F u g á i t csakhamar a legnagyobb tisztasággal és szabatosággal játszta.

E meglepő eredmény arra birta Mozart-apát, hogy fiával s az ennél öt évvel idősebb leányával Annával, ki szinte csinosan játszott korához képeest, noha öcsce őt hamar tulszárnyalá, egy műutazást tegyen.

Münchenben léptek föl először, hol a hallgatók között jelen volt a választó herczeg is. Nagy diadalt arattak. Münchenből Linczbe ment a művész-család. Itt az ifjú Pállfy gróf, Magyarország akkori kancellárjának családjából és Schlick gróf tanúja lévén a két esodagyermek ritka szép játékának, elhatározták lármát ütni a hallottakról Bécsben. Akkori időben ez vala a hírek elterjedésének megszokottabb módja.

A meghívó nem késett. Mozart-apa utnak indult tehát Bécsbe. Lincztől Bécsig most 5 óra alatt elrobog a vasut, — akkor 3 teljes napig kellett vándorolni itt

kocsin ott hajón, amely körülmény bizony óhajtottá tevé közbe-közbe a megpihenést. A Mozart-család is másnap megállott Ipsz-ben, valószínűleg a ferenczrendiek kolostorában; mert ekkor adta elő magát az a nevezetes jelenet, melyet Shams festő ecsetje meg is örökölt. A kis Mozart tudniillik ebéd ideje alatt fellopódzott a chorasra s ott működésbe hozta az orgona billentyűit és pedáljait. Hogy mily elragadó szép lehetett a harmonia, melyet a kis kántor az orgona sipjaiból előcsalt a hatásból ítélhető meg. A szerzetesek s az asztalnál ülő egyéb vendégek ott hagytak ételt, italt s futottak föl a gyönyörű hangáramlatok forrásához nézni, vajjon nem Szt. Czeccilia szelleme-e az, mely ily szokatlan időben ily főséges öszhangzattal tölti el a szentély bensejét? — Mily nagy volt azonban ámulatuk, midőn a vélt tulvilági seraph helyett a kis Mozartot egymagában találták fönn kézzel-lábbal, teljes átszellemültségben működni az orgonán, oly hangszeren, mely a legerősebb megpróbálója lehet egy zenésznek, nem ugyan az ujjak technikájában, hanem ami az igazi zenei alkotó tehetség főkelléke. — az öszhang tudományában szerzett gyakorlottságának, sokkalinkább mint a zongora.

A kis Mozart fényesen kiállotta az önkéntes próbatételt. Hallgatói némán, meghatottan állották körül, bámulták a rendkívüli gyermek óriási tehetségét.

A meghatottság e nagyszerű perceiben*) vajjon nem hasonlította-e valamelyik az ott jelenlevő paterek közül e művész-gyermeket az újtestamentum ama isteni gyermekéhez, aki szinte szülői tudta nélkül magasztos hivatásának öntudatos érzetétől hajtva onost a templomba, ott a szent igazságok addig nem hallott új öszhangzatával, bámulatra ragadta az őt körülálló tudósokat?!

Mozarton valóban szószerint bizonyult be Balzac e mondata: „a művészek nagy gyermekek, kik, midőn teremtő szerszámukat megragadják, óriássá válnak.“

Mire Mozart apa két gyermekével Bécsbe érkezett, már megelőzte fiának hire. Az arisztokratikus körök föllévén biztatva Pállfy és Schlick grófok beszédeitől, kapva-kaptak a kis virtuozon. Anna elhomályosodott öcsce mellett, ki gyönyörű játékaival minden szívet meghódított. Hogy: „a zene, — kulcs a női szívhez,“ itt is kitünhetett; mert azon levélben, melyet Mozart atyja ez időtájban Bécsből haza írt, örömmel telt sorai között így szól: „..... Különösen a nők, egészen szerelmesei belé!“

Az aratott babérok hire a fáma szárnyain csakhamar elhatott a császári család füleihez is.

Hogy a kis művészek a magas meghívás kegyében részesülendnek, több volt mint valószínű. Mert az uralkodó család nagy zenekedvelő vala. József főherczeg maga is zongorázott s szépen játszta a csellót. Mária Theresia többi gyermekei is mind részesülének zenei oktatásban s udvari ünnepélyek alkalmával nem

*) E gyönyörű jelenetet ábrázoló szép olajnyomatu kép megvan Gondy K. képgyűjteményének egyéb remekei között.

egyszer adtak elő együttesen concerteket vagy operarészleteket.

Csakugyan a kis Mozart meghívást kapott és bevezették a cs. palotába. Azt hinnők, a ragyogó termek fénye, csillámlása, annyi ismeretlen arcz zavarba hozták a 6 éves kis fiut. Éppen nem. Ő entuziasmus-sal játszott s fényes hallgatóságát tökéletesen elbűvölve. De nem csupán szép játékaival, melybe ő annyi csinyt, oly sok érzelmet tudott önteni, hanem kedves lénye s naiv csevegő modorával nyerte meg mindannyiak kiváló szeretetét. Mert ő ám itt is csakhamar fölhalálta magát. Mária Thereziának ölebe ugrott, az pedig anyai gyöngédséggel összecsókolta. Lotharingai Károly a császár meg, különben is nagyon szeretvén a gyermekeket, mindenféle csintalanságot üzött a kis Mozarttal. Minduntalan a zongorához csücsültette, mellé ült s enyelgett, tréfálódzott véle. Két kézzel játszani — ugymond — ám nem nagy virtusság, hanem egy ujjal adni elő ugyan azt. Majd pedig azt kívánta, hogy behunyt szemmel játszanék neki. A kis mester nevetve próbálgatta a furcsa műfeladatokat teljesíteni s a behunyt szemmel játszás meglepően sikerült. Ámde a császár most tanuskodott, hogy ő nem hisz azoknak a behunyt szemeknek. Saját kezeivel fogta be, majd kendővel kötötte be azokat.

A kis művész még mindig kitett rajta. Végül, hogy a gyöngéd mókázás netovábbját elérje, a zongora billentyűit terítette be a császár kendővel. A kis művészen ám így sem fogott ki. Volt persze öröm és nevetés, a kis Mozart pompásan érezte magát. Hát még a kis hercegek és hercegnők társaságában! Mert meg kell jegyeznünk, hogy Mozart abban a kitünő kegyben részesült, hogy a főséges gyermekekkel játszadozhatott. Annyira megszerette a császári család aprajagyja, hogy nem birtak betelni a kedves gyermekkel; elhívták másodszor is, harmadszor is. Képzeltjük Mozart apa boldogságát!

A szíves meghívásoknak örömet engedve újból elhozták a kis művészt hangversenyezni. Egy előtérmen haladtak keresztül, midőn a mellékeremből egy vonós négyes hangjai ütik meg Mozart füleit. Oda közeledett az ajtóhoz s közbe-közbe hangosan bekialtott: fui!... falsch! vagy bravo, mikor hogy szólottak a húrok. Jóízűeket nevehettek a bent működők, kik közt ott volt József főherceg trónörökös is.

A gyermekek alig birták várni új játszótársuk jöttét. Lehetett is öröm, mikor megérkezett; hogy a mulatozás nem az udvari etiquette szabályok feszes korlátai között mozoghatott sőt igenis vigan folyhatott köztük, mutatja az, hogy Mozart a sikos padlón egyszer elesett. A kis Antoinette hercegnő segített neki fölkelni. Mozart ekkor kedves naivsággal így szólt játszótársnőjéhez: „maga jó kis leány; magát fogom majd nőül venni. — S midőn Mária Th. ki e nyilatkozatot meghallotta, tréfásan azt jegyezte meg: „hát miért éppen Annácskát, miért nem egy másikat választ magának a hercegnők közül? — Mozart habozás nélkül így felelt: „hálából, mert ő segített föl, mikor eles-

tem, a többiek észre sem vettek.“ — Szegény gyermekek, ha tudták volna, hogy e párnapi barátságos együttlét után egymástól örekre távol vetve, 30 év mulva egyikőjük szegénységben mulik ki, másikójuk a guilotine alatt vérzik el!

Ilyen Mozartnak föllépése a cs. udvarnál. Gazdagon megjutalmazva tértek haza Salzburgba. Mária Th. saját gyermekei ruhatárából küldött nekik ki: Mozartnak s kis nénjének, egy-egy pompás öltözetet 1000 tallér kíséretében.

Mozart művészi pályája ezzel nem ért véget; sőt ez csak fényes kezdete volt annak. Még nem volt hét éves, midőn már első sonatáját adta ki. Mire életének 10-dik évét elérte, már egész Európa ösmerte nevét. Föllépett Párizsban, Londonban. Utjába ejté Hollandiát, Helvétit s Olaszországot. Kis kezének ritka ügyessége, puha érzelmes játéka, de különösen páratlan zenetehetsége mindenütt bámulatra, csodálatra ragadta hallgatóit. Londonban történt az, hogy egy oly partitúrát tettek eléje, amelyen a kíséretnek csupán *basso-secondo* része vala meg. Ő nemesak azt hibátlanul lejátszta, de hozzá egyszeribe dallamot is tudott rögtönözni. Rómában léte alatt, még eklatansabb módon ragyogtatá lángeszét. A husvéti ünnepek alkalmával N.-Szerdán a Szt.-Péter templomában ama híres „Miserere“-t adták elő (Allegritől) melynek előadása a főtemplom kizáró privilegiuma, úgy hogy minden e darabról szóló partitúrát vagy egyéb hangjegyet kiadni szigoruan tiltva volt. Mozart tréfából kijátszta e tilalmat, amennyiben a nevezett darabot egyszeri hallás után leírta. Hogy e miatt semmiféle tilalom áthágást sújtó büntetéssel nem illettetett, sőt hogy még nagyobb bámulattal tekintettek reá, abból következtethető, hogy a pápa által arany sarkantus vitézzé neveztetett ki.

E rövid közlemény nem akarván életrajzát nyujtani a nagy művésznak, élete későbbi éveiről csak azt jegyezzük meg, hogy főpártfogója II József császár államrendező intézkedéseinek meghiusultával s erre bekövetkezett halálával egybekötötésben mintegy az ő reményei is hajótörést szenvedtek; s nagy hírneve mellett oly körülmények között élt mint legtöbb lángelme. Darabjait mint pl: a híres „Varázssip“ cz. dalművet is anyagi nyereségért írta, hogy azzal nálánál még szegényebb rokonait segíyezhesse.

Számos művei, melyekben a zenemű fajok minden neme képviselve van, noha a mostani operette-világban szűkebb terrenumon műveltetnek és élveztetnek mint ezelőtt, a classicus szép iránt fogékony kebelre mindig varázs hatással leendnek, hasonlóan egy Homér vagy Horacz költeményeihez; az őszhang ama sajátos bája, — dallamainak ama nemes egyszerűségénél fogva, mely azoknak fő jellemvonása.

Közli: Hofm... S.

A fekete szemekről.

A szemvizsgálók azt tartják, hogy a kék szemből az ég szelidsége mosolyog reánk, a fekete szemből pedig a ragyogó nap tüzes sugarai. Én szeretem mind a két szemet, sőt azt is, mely se nem kék, se nem fekete; mert régi dolog, hogy a szép lélek kedvessé teszi előttünk tulajdonosának azokat a sajátságait is, melyek talán mások előtt nem azok; s nem egy embert ismerék, ki a macskaszemeket tartotta a világon a legszebbeknek, mivel annak szemei voltak azok, akit szeretett. Én senkit sem szeretek (no mert nincs, aki engem szeressen!), ennélfogva részrehajlással, kedves olvasóim, egyáltalában nem vádolhatnak; tehát sietek bevallani, hogy a szemek közül a legcsodálatosabbnak, a leghatásosabbnak a fekete szemet tartom.

Tudja isten, hogy van az? De valahányszor fekete szem löveli reám égető sugarait, megbüvölve érzem magamat, csodálatos hatalmat, ki-magyarázhatlan nyomást érzek lelkemre neheznedni, lábaim gyökeret vernek a földben, szavam eláll s mint a bűvös kigyó hatalmába került áldozat, bámulok, nézek s nem tudom, merre s nem tudom, mit?

Csodálatos erőtől megigézve állok; szemeim két sötét pontra merednek, elfeledem saját éne-met, elfeledek mindent, csak azt a tüzes két, fekete pontot látom. Elöttem tánczol a sötétség birodalmának minden szelleme; körüllebegnek a pokol rémeinek fekete kísértetei, hallom, mint hínak, mint csalogatnak, mint édesgetnek... s én nem bírok ellenállani a csábos édesgetésnek, megyek, rohanok, tárt fülemben az elkárhozottak kínos jajjai viszhangzanak az emésztő lángok közepén s íjesztő lidérczek szárnycsapásait érzem ott melletttem borzadalmasan suhogni. Nincs erő, mely visszatartson, lázas szenvedélyvel, emésztő vágyakkal s tépett kebelrel rohanok a sötétség birodalmába. Rémek, lidérczek eltűnnek és irtózatossötétség vesz körül, melyhez a viharos, legkoromfeketebb éjszaka valóságos tündöklő nappali fényár. Fekete labirinth kigázolhatlan tömkelegében érzem magamat, semmit se látva, semmit se hallva,

egyedül, elhagyatva; ismeretlen remegés vesz erőt rajtam, félni kezdek a koromsötét éj rettentő csendjétől, behunom szemeim s zokogni kezdek hosszan, szagztatottan... Szemeim felnyílnak s a legnagyobb paradicsomi fény sugároz körül; látom a cherubok pajkos incselkedéseit, hallom az angyalok boldog szerelmi suttogásait s az üdvözültek leirhatatlan boldogságát; az angyalok, a cherubok magukhoz intenek s én mennék is, de a vakító fényesség tűzsugarai nem engednek, minél tovább lépek, annál jobban égetnek, perzselnek. Lelkem, mint a torró nap lánghevétől a gyöngye, üde virág, elfonnyad s mint az éji lepke a vonzó lámpafénytől, megég... Mennék, de nem lehet! Szívem erősen dobogni kezd, enyhíthetetlen szomj epezt s az előbbi pokoli sötétség minden kinjait keblemben érzem... és mégis, mégis olyan boldog vagyok!...

Önkéntelenül is kitörök:

Honnan az a sötét szempár
S csodálatos lángja, fénye?
Látom, érzem s mégsem értem:
Valóság-e, tünemény-e?

Belenézek... s azt hiszem, hogy
Bolygok sötét éjszakában...
Pedig dehogy! Bennvagyok a
Legragyogóbb mennyországban!

Nemde csodásnak, megfoghatatlannak kell lennie a szemnek, mely egy pillanat alatt annyi érzésen ragadja keresztül a halandót? Oh, azok a sötét szempárok selyem pillái több hatalmat rejtenek maguk alatt, mint a világ minden kormány-pálczája. Valahányszor egy fekete szem villáma esik reám, szívemben villámszerű ütést érzek, vérem, mint a felkorbácsolt óceán, háborgani kezd, ereim kiduzzadnak, édes szédülés környékez; úgy szeretném e villámokat kikerülni s mégis oly imádással csüggök rajtuk, mint a pogány bálványán csüghetett valaha!

Az a tűz, az a láng, mely ezer kohó erejével lövell ki onnan, egész lényünket lángba borítja, forró lázba ejti s oly édes eme kinok között vergődni!

S annak a koromfekete szemnek meseszerű

ragyogása is van, melyből a legüdvözítőbb titkokat lehet kiolvasni. Egy szerelemtől ittas s ennek fényében tündöklő lélek vergődik benne, mely szerelmet, érzéshetlén, lángoló szerelmet susog feléd s az égi üdvnek és paradicsomnak boldogságával kínálgat. E ragyogás fénye erősebb, hatalmasabb talán a nap fényénél is; nem bírjuk kiállani, elégeti lelkünket s elbűvölve, megsemmisülve rebegjük:

Ne nézz reám, süsd le szemed,
Elégeti a lelkemet!

Mindenesetre ez az oka, hogy a költők többnyire a fekete szemet szerették vagy szeretik. Ha kedvem volna, ki tudnám ezt az én fekete szemü olvasóimnak egytől egyig mutatni. Nem vonom kétségbe a kék szépségét sem; de, hogy ennek oly hatása nincs a lélekre s az emberre, az igaz. A kék szem szelid, csöndes mélasága és nyugodtsága szintén sok szépet és édeset regél; a fekete szemből azonban egy tűzokádó vulkán romboló hatalma, a menny csillagainak összes fénye ömlik reánk s a szenvedélyesebb szerelem gyémántjait ragyogtatja.

Nem hiába hasonlítják a naphoz, csillagokhoz annyiszor:

Fekete szem éjszakája,
Hány csillag ragyog le rája,
Hány csillagból van a szemed...

Hogy egy egész mennyországgal ragyogsz rám?

Pedig a kék szem is hasonlít a mennyhez s különösen annak azurjához, csak hogy elbűvölő fénye, megragadó ragyogása nélkül. A kék szem olyan, mint a felhőtlen, nyugodt égazur; mosolyog, de nem kábit el, szerelemre kész, de csöndes, nyugodt, szenvedély nélküli szerelemre.

Ha igaz az, hogy a szem a lélek tükre, akkor annak legtisztább tükre a fekete szem. Különben e véleményt már a szentírás is kifejezte,

XIII. Leo pápa koronáztatása

— Márczius 3. —

A hármass királyság ura, az összes kereszténység földi, mennyi és tisztító tűzben levő hiveinek királya elfoglalta szent Péter trónját és fejére tétette a ragyogó hármass tiarát. Őszintén kívánjuk, hogy az soha tövis koronává ne változzék halántékain! A koronázási ünnepély oly nagyszerű volt, mint akár a pápaság világi hatalmának legmagasb délpontján.

Az ünnepélyen a pápa kíséretét képező, bibornokokból és külföldi hatalmak képviselőiből álló fényes menet reggeli 9 órakor érkezett a sala regia csarnokba,

mondván, „Tested szövétneke szemed.“ (Lukács 14, 34.) Tehát világító fáklya, melynek fénye az egész testet és lelket beragyogja s láthatóvá teszi. Azért szoktunk mi a szemekből mindig olyan sokat olvasni.

A fekete szem csodás hatalma s fölénye mellett a kék szem dicsőtői is tanuskodnak. Komócsy például:

Mig egy szelet papiros lesz
S hozzá tinta toll vagy írón:
Én szerelmes dalaimat
Csak a kék szemekről írom.

Óh a kék szem én előttem
Nevezetes igen nagyon —
Bár mostani kedvesemnek
Szép fekete szeme nagyon.

Egy szó mint száz: a fekete szemnek párja nincs a világon; amennyi mesés, csodás, tündéri a világon van, az benne a legmegragadóbb harmoniában egyesül; pokol és menyország, üdv és kárhozat tündöklök abban; nem csoda hát, ha olyan zavarttá, elfogulttá, megbűvöltté teszi azt, ki abba egyszer belenézett s ki annak hatalma alól többé menekülni nem bír. Mindazáltal, bár a legtöbbször a fekete szem is tetszik, nem fekete szemü olvasóim teljesen megnyugodva lehetnek, minthogy folytonosan akad olyan egyén, ki így kiált fel:

Nem fekete a te szemed,
Nincsen annak sötétsége;
Nem ismerem ragyogását,
Azt se tudom: lángol, ég-e?

Nem is olyan a te szemed
Mint a kék azur az égen:
Mégis ez a legkedvesebb,
Mégis ez a legszebb nékem!

Dengi János.

hol rostélyozott emelvényeken előkelő hölgyek képezték a néző közönséget. A pápa itt fölült a sediara és 12 biborszinselyembe öltözött szolga által a sixtiusi kápolnába vitetett, hol már a szokásos szöszégetés végrehajtása és a koronázási mise meghallgatása után, ismét hordszéken a szomszédos trónteremül szolgáló szent Péter nevű loggiába vonult. Itt Guiddi bibornok ő szentességét a tiarával megkoronáztatván, XIII Leo a trónra lépett és főpásztori áldásra emelé kezeit, a jelenvolt pápahű olasz főnemesség és a szent Péter templomában várakozó 20,000-nyi ajtatos néptömeg e perczen térdre borult és úgy hallgatá végig a bünbocsánát kiherdetését

is melyről külön jegyek is osztattak ki. Erre mindenütt fölhangzott az „evviva“ éljenző hódolás és az ünnepély ezzel 1 óra után be volt végezve. A pápa visszavonult és a lábcsókolókat valamint a külföldi udvarok szerencsét kívánó követeit fogadta.

Este Róma örömtüzei kigyultak. Féktelen tüntető csöcselék, mint mindenütt ily kivilágításoknál, úgy itt is találkozott. Az olasz carabinieri azonban csakhamar helyreállították a rendet az örökváros lakossága között; mely — fájdalom — nem egyszer zaklattatott már föl a szabadoncok — a valódi szabadságnak e veszélyes ellenségei által.

Boldog uralkodást XIII-ik Leonak és kitartást s tapintatot a reá várakozó küzdelmek közepette!

A nőegyleti közvacsora.

(Márczius 1.)

A ki jól vet, busásan arat. Ez ugyan nem mindig bizonyul igaznak, mert olykor a vetőmag is elpusztul és akkor se pénz, se posztó. Azonban, ha a vetőmagot is ajándékba kaphatni, akkor nincs mit kockáztatni a dolgon. Ezen csalhatatlan alapigazságból kiindulva fogott hozzá a debreczeni nőegylet és jelesen buzgó grófnői elnöksége is a színházban tartott és híressé vált közvacsorája rendezéséhez. És valóban a gyakorlat nem hagyta ezuttal cserben az elméletet. Debreczen könnyűrületes hölgyei és férfiai bőven fölszerelék egy a közvacsorai élestárt, mint annak pinczetokját, szerencsekosarát — és pénztárát. A nőegyleti árvák jótékony nemtői illetén ingó- és folyóságokkal bőven ellátva bátran hozzá foghattak Debreczen megvacsoráltatásához. A hölgyek ezuttal is ügyes stratégiának bizonyultak. Hogy árváik javára a szívhez férközhessenek, a gyomor és az iny protectióját hajhászták. És az apellata fényesen sikerült. A mit az iny utalványozott, azt a szív hű pénztárnokként kifizette. Igaz ugyan, hogy a kínálat is sokat tett. Mert, ha alig lehet megtagadni szép ajkak kérelmét, annál kevésbé lehet visszautasítani a szép ajkak kínálását. Különben a kínáláshoz is nagy tapintat szükségeltetik és annak határait csakis oly finom műveltségű lények, minők hölgyeink, képesek tiszteletben tartani. Határtalan csak szeretetreméltóságuk és ügybuzgalmuk volt. És e szeretetreméltóság és buzgalom — le a kalappal — két ezer forint körüli összeget jövedelmezett az árvák javára. Térhiány miatt nevekre nem terjeszkedünk ki, de vannak-e az angyali karok tagjainak nevei. A szt. irás is csak 4-5-öt említ föl közülök névszerint. Ugy is ismerjük és csodáljuk őket, eszményképeinkül*) az eszményképek pedig névtelenül szoktak uralkodni a szívek fölött!

A közvacsora 10 óra után valamivel fejeztetett be. Ekkor kezdett lábbadozni a táncz, mely a reggeli derengésig tartott. Az első francziát 120 pár tánczolta és Oláh Józsi zenekarának többé nem volt pihenése. Ha még megjegyezzük azt, hogy a színház zsufolásig meg-

*) ?

Szerk.

telt válogatott közönséggel, a vacsora kitünő volt, a borok pedig zamatosak; a hölgyek öltözéke izlésesen egyszerűegész megjelenésük azonban lelket, zsebet elragadó vala, már befejezhetjük az idei nőegyleti vacsorának csak rövid vonásokkal vázolni szándékolt kedves és emlékeztes albumképét e szívből fakadt üdvözléssel; A viszontlátásig 1879-ben!

Harcztéri galambposta.

Beteljesült. A szerencsétlen Törökország kilépett az európai számot tevő hatalmak sorából. Az orosz-török präliminareknek nevezett békeszerződés San-Stephanóban aláíratott. Huszonkilenc pontjában meg van írva Törökország halálos ítélete. Területének igen nagy részéből a Balkántól északra megalkottatik Bulgária, melyen át Oroszország katonai utat épít magának, hogy annak idején annál kényelmesben sétálhasson el Konstantinápolyba. Szerbia, Montenegro és Romania némelyek szerint mitsem kapnak némelyek szerint Szerbia megkapja Szjeniczát, Novibazárt és Vranját; Montenegrohoz kapcsolatik, Podgoricza Spuz s Niksics, az adriai tengermelléken pedig Antivari. Romania csak akkor kapja meg a Dobrudzsát, ha cserében Oroszországnak átengedi Bessarábiát. Pénzül Törökországnak 1410 millió rubelt kellene fizetnie, de minthogy 1410 millió kopekje sincs, egy milliard rubel fejében kizátsiai tartományrészeket enged át Oroszországnak, névszerint: Batumot, Karsot, Ardahánt és a bajazidi kerületet, a többi 310 millió rubelt pedig akkor fizeti, mikor lesz, pl. 2 év múlva, pálinka valóra pedig külön az orosz alattvalók számára 10 milliót. Lélekemelő dolgok ezek; a legszebb ingnatieffi tragoedia, olyan, melyet Shakespeare sem gondolt volna ki soha, — igaz történet amire a német költő mondhatná: Und dem es just passieret, dem bricht das Herz entzwei!

De mit mond majd mindehez az ismét fölkarolt és sürgetett európai congressus?! Ki tudhatja! — Majd értesítünk róla.

K Ü L F Ö L D.

— **Bécsben** Ferencz Károly főherczeg, megbetegedett; minthogy azonban jobban lett, az udvari bál megtartatott. — **Rudolf** trónörökös tiszteletére Berlinben a császári udvarnál rendezendő hangversenyen a hires Artöt is közreműködik. — **IX Piust** a boldogok közé fogják igtatni. — **Az oroszok** a márványtenger partján fognak hajóra ülni és Konstantinápolyt nem is érintve a Bosporuson keresztül hazájukba vitorlázni. — **Crispi** olasz belügyér bigamiáról vádoltatik.

VIDÉKI HIREK.

— **A Nagyváradon** márczius 8-án tartandó Szigligeti ünnepélyen, a Szigligeti családot az elhunyt veje Törzs Kálmán, az akadémiát Jókai, a nemzeti színházat Feleki fogja képviselni; az ünnepély után a „Sas-

ban lakoma rendeztetik. — **A „Bihar“** Nagyváradon megjelenő lap szerkesztőjének, Riskó Sándornak ifjan elhunyt fia tegnapelőtt közrészvét mellett temettetett el. **Nagyváradon** a jövő héten kedden tartandó hangversenyen Remmert Mártha is fog zongorázni. — **A Csercesel** rablóbanda egyik czinkosát Pap Zachariást a n. váradi büntető törvényszék 12 évi börtönre ítélte. — **A székesfehérvári** nőegyleti hétfőn a színházban tartott álarczos táncvizsgalom szintén szépen sikerült — (de aligha úgy mint a miénk!) — **Seregélyesen** gr. Zichy Sándorné megmérgezvén magát, meghalt. — **Székesfehérvárott** Enyváry Sarolta — ki ami színpadunknak is elsőrendű csillagai közé tartozott szép diadalokat arat; tegnap volt jutalomjátéka.

HELYI TÁROGATÓ.

— **Tudomásul.** Minthogy a „Délibáb“ szerkesztésétől való visszalépésem híre már eddig is többféle magyarázatokra adott alkalmat, sietek az ügy érdekében kijelenteni, hogy köztem és gróf Csáky Alfonz ur között semminemű összejövetel nem történt, s hogy a visszalépésre **csupán magán körülményeim** kényszerítettek; miért is kötelességemnek tartom őt, mint leendő szerkesztőt és kiadót, úgy munkatársaim, mint a t. közönség pártoló figyelmébe ajánlani.

Debreczen, márcz. 8. 1878.

Dengi János,

a „Délibáb“ fel. szerkesztője.

— **Dóczy Gedeont** nevelőintézeti igazgatót és őt gyermekét nagy csapás érte; szeretett neje szül. Levier Emma, hosszas szenvedés után f. é. márczius 1-én, élte 37-ik és boldog házassága 16-ik évében jobb létre szenderült. Nyujtson némi vigaszt — ha ugyan ilyen vesztéségnél vigaszról szó lehet — a megszemélt érdemes férfiúnak, azon minden oldalról őszintén nyilvánult közrészvét, mely a drága elhunytinak f. é. márczius 3-án történt temetése alkalmával nyilvánult; a drága halott porait pedig a béke angyala lebegje körül.

— **Uj Dácia** már létrejött — de csak a Ticeanu János oraviczi könyvtárúrnak térképen. Általa „Debrecziniulu“ néven városunk is szerencsés volt Uj-Dáciaba kebeleztetni. És ezt a Miletics-apostolt azért mégsem kebelezték be a hüvösré!

— **A községi biráskodást** 20 forintig márczius 1-ével Jenev István alkapitány és Végh Gyula fogalmazó megkezdték. Hivatalos helyiségeik a Komáromi-féle városházban vannak.

— **A kataszteri földbeeslési** munkálatok gyorsabb végrehajtásának céljából Fényes László, kataszteri igazgató őt nga pótbiztosokká kinevezte a debreczeni becselőjárásba Jablonczay Kálmánt, a nyíregyházi Némethy Imrét és a kállóiba Ottlik Ákóst.

— **A polgári kör** mult szombati táncvizgalma a „Bikában“ elég népes volt. Hölgyeket az előkelő polgári osztályból is láttunk eleget. A bálközönség leglelkesebben járta a csárdást és magyar keringőt Oláh Józsi zenéje mellett. Fehér ezuttal is mindent elkövetett konyhája és pinczéje jó hírnevének fokozására. A mulatság reggelig tartott.

— **Dr. Kátay Gábor** Jász-Nagy-Kun-Szolnok megye fő orvosa, a derék tudós, fáradhatlan buvár és emberbarát, kit városunk egyik polgárához Tóti Poroszlay Lászlóhoz rokon kötelekek is fűztek — f. év febr. 28-án élete 47-ik évében Kun-Szt.-Mártonban szívszélhűdés következtében meghalt. A tudomány benne avatott bajnokát veszté el, kinek nevét becses az orvosi és természet tudomány köréből irodalmi termékek is megörökíték. Áldás emlékére!

Érsesülünk, hogy Pokorny Jenő „Uj Budapesti Napilap“ cím alatt 12 frt. előfizetési évi árban, független irányu lapot indít meg. A mutatványszám f. hó 9-én fog megjelenni.

— **Színházi hírek.** Bogyó Alajos városi színpadunkon vendégszerepelni fog, először vasárnap lép föl. Valószínűleg Bulyovszky Lillához is lesz nem sokára szerencsénk. Mint értesülünk, ő is meglátogatja legközelebb városunkat.

— **Csáthy Károly**, Debreczen város egykori főbirája, m. kir. pénzügyi tanácsos, a fővárosban 68 éves korában elhunyt.

— **Muszka méreg.** A uer Lipót hazánkfiáról, ki híres hegedűművész, azt hirtelék, hogy nálunk e hó vége felé hangversenyezni fog és bár azon szt.-pétervári színház igazgatóságától, a melynél szerződötve van, megkapta is az engedélyt — az orosz kormány a haza utazhatást tőle megtagadta!!

— **Városunk** két szép leánya t. i. Csapó Etelka és Kapéczy Vilma a f. hó 14-én Berettyó-Ujfaluban tartandó jótékony célú hangversenyen közre fog működni.

— **Carneval** herczeg idei, nagyon is hosszán tartott, de végre is csak pünkössti királysága a közelmúlt kedden szétfoszlott. Városunktól a színházi álarczos bálban ugyancsak szilaján mulatva bucsúzott el. A válogatott bohóságok a szünóraig tartottak akkor eltemették ő herczegségét; Oláh Józsi huzta neki a gyászindulót a lassut s még egy pár szaporát reggelig!

— **Gr. Csáky Kálmán** h. ezredes ki most szabadságát élvezi — jövő hó 1-én foglalja el városunkban honvédségi térparancsnoki állomását.

— **A független pártiak** f. hó 17-én a főpiaczu népgyűlést tartanak.

— **A főiskolai** énekkar tegnap délután az énekteremben b. e. Nagy József kegyes alapító emlékezetére az önképzőkör és a zenekar közreműködése mellett emlékünnepelet rendezett, a melyre nagyszámu és válogatott közönség jelent meg.

KIADÓ ÉS FŐMUNKATÁRS:

GRÓF CSÁKY ALFONZ.

SZERKESZTŐ:

DENGI JÁNOS.

Megjelenik minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6	frt.
Fél évre	3	frt.
Negyed évre	1	frt. 50 kr.

Előfizetések, reclamációk, vidéki levelezések, talányok megfejtése, tréfák és adomák s a vegyes rovataiba szánt közlemények a kiadóhoz, a lap tartalmát illető kéziratok pedig a szerkesztőhöz küldendők.

Kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Szerkesztői iroda: Szent-Anna-utca 2550.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Márczius.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.
9 Szomb.	Czirill és Metúd.	Francziska	25 Tarasius	4 Sab. Pek.	6 28 5	5 54 7	54 regg	
10 Vasár.	40 vértanu	Invocavit	26 A Zsir. v. v.	5	6 26 5	56 8 23	0 4	
11 Hétfő	Heraklius	Szilárdka	26 Porphy	6	6 23 5	58 9 30	52	
12 Kedd	Gergely pápa	N. Gergely	28 Prokóp Bazil.	7	6 21 5	59 9 55	2 16	
13 Szerda	Rozina	Rozina	1 Endokia	8	6 19 6	0 11 23	9	
14 Csütör.	Mathild királyné	Szendike	2 Theodóz	9	6 17 6	2 este	3 53	
15 Péntek.	Jéz. sz. töv. koron.	Krisztina	3 Eutrop.	10	6 15 6	4 1 38	4 27	

SAKKTALÁNY.

Idától.

dig	gyok	hogy!	s azt	ban . .	Be	ne	né
ben	hi	Pe	ban.	ső	zek	ká	e?
a	de	va	la	pár	mény-	le	tü
Hon	dá	szem,	tét	szág	a	láng	sza
hogy	Leg	nan	S eso	tos	szem	e,	meny
ér	zem	Lá	ra	az	or	éj	ja
tom,	Boly	sem	Va	nye?	ső	góbb	ság-
s még	tem :	ér	gok	gyo	ló	fé	tét

SZÁMREJTVÉNY.

Margulit Jozefától.

- 1, 2, 3, 4, 5, 6. Virulna bár élte napja
 3, 4, 11, 9, 10. S ne szenvedne ilyet soha ;
 8, 7, 9, 10. Nem jó ez, mert keserűséget hagy,
 6, 5, 4, 3, 2. Arczon, ha van, baj az, de nagy ;
 1, 7, 3, 4, 7, 8, 7. Egy állat szereti ezt igen,
 1, 2, 3. Öröme nagy benne csak ez legyen.
 1—12-ig. Hazádnak rendületlenül
 Légy hive oh magyar!
 Megfejtési határidő márczius 15-ke.

A „Déliabáb“ 8-ik számában közlött sakktalány értelme a következő:

Édes lánykám, hű angyalom,
 Ha rám borul a sirhalom,
 Látogass meg, kérlek szépen,
 Hogyha utad arra léssen ;
 De ne hullass könnyet értem,
 Siromban azt ugysem érzem,
 Lelkem a menyben is fájna,
 Ha téged búsulni látna.

A számrejtvény pedig: „Déliabáb“ Helyesen következő t. előfizetőink fejtették meg:

Kaizler Katalin, Torma János, Margulet Jozefa, Buday Vilma, Klein Nina, Péchy László, Kálnoki Matild, Weisz Nina, Erdésy Józefa, Peterdy András, Püspöki Zoltán, Tóth Katinka, Böhm Szerafin, Opris Katinka, Kubinyi Izabella, Kövesdy Mariska, Hevessy Géza, Vass Flóra, Nagy Ignác, Varga Zoltán, Markovits Benő, Joó Lajos, Nagy István, Kompóti Irma, Schreiber Dénes, Régeny József, Urbán Mihály, Bartha Vilma, Szaitz Sándorné.

Szerkesztőségünknel megrendelhető:

A Délibáb. I. évfolyam. Szerk. Dengi János; kiadta gr. Csáky Alfonz. Ára 4 frt.

A Falusi könyvtár. I. és II. évfolyam. Szerk. Vass Jenő és Dengi János. Ára a két évfolyamnak 2 frt. 40 kr. Egy füzet 12 kr.

Munkács ostroma. Költői beszély IV. énekben. Irta Dengi János. Ára diszkötésben 1 frt. 50 kr.

Költemények. Irta Dengi János. Ára füzve 1 frt. 20 kr. Diszkötésben 2 frt. 10 kr.

A szerkesztő üzenetei.

Mint a „Déliabáb“ szerkesztőjének, e czim alatt s mint magán egyénnek, csupán nevem alatt kérem ezentul a megkereséseket czimezni.

A rongyszedő zsidó. stb. Rosz versek. Talán a Puskin és E. M. de Saint Hilair-féle fordítások inkább elfogadhatók lesznek.

Dr. V. Budapest. Olvastam biz én, de az efféle stancizlis szerkesztőkkel s méla képű irodalmi gyerkőcökkel édes keveset törődöm.

—r. Helyben Kár lesz rá szót vesztegetni. Hát nem tudja ön, hogy az eb annak szokta csóválni a farkát, kitől kilátása van egy kis hulladékra?

Pécs. V. V. Magán levelem megy.

Mult számban tett kérésemre vonatkozólag megjegyzem, hogy az illető munkatársak netáni hallgatását beleegyezésnek fogom venni.

Margit dalaiból. Bpest. Olvastunk már öntől jobbakat is; ezeknek nincs kivitelök. A másik ügyre nézve annak idejében az új szerkesztőhöz sziveskedjék fordulni.

Dörgő. Balkány. A másik a jövő számban jön. Azok a hírek megörvendeztettek; husvétkor hihetőleg kirándulok. Hát nagysádhhoz mikor lesz ismét szerencsénk?

W. A. Bpest. Postára tettük.

Ifj. Garay János. Késmárk. Vegye figyelembe, amiket irtam.

Levelezés.

Balkány, 1878. február 22-én.

T. Szerkesztő ur!

Meglepetve olvastam a „Déliab“ 7-dik számát, a melyben Morgó ur ezt írja: „mivel a balkányi Dörgő megszünt dörögni, a Morgó akar némi híreket hozni“; megvallva az igazat, Dörgő dörgött volna, de a Morgó ur által érintett színelőadásokat nem találta elég érdekesnek az olvasó közönség elé terjeszteni, elég volt, ha a hallgató közönség halálra unta magát, mert eltekintve attól, amit Morgó ur a Zöldiné és Hegyi N.-Kállóból átrándult színészek dícséretére felhozott, nem volt az egész egyéb száraz és üres szószaporításnál, mert el lehet képzelni, hogy három színész mily érdekeltséget képes kelteni, azért mondom 3, mert csupán ennyiből állott a Kovács szintársulata, ő pedig igen távol van attól, hogy vonzó mimicával rendelkezzen, mint ezt Morgó ur mondja, sőt ellenkezőleg minden mozdulata erőltetett s kifejezései, melyeket gyakran szerepe nem tudása miatt használ, nagyon visszataszítók s helyenkint az illemt sértők, mint ezt az „Ördög párnája“ című darabban láttuk. — Egy szóval az egész játéka bírálaton alul áll s kürtölésre nem érdemes. Hogy pedig Dörgő mostanában hallgat, annak az is az egyik és legfőbb oka, hogy semmi különös nem történik e faluban, ami az olvasóközönséget érdekelhetné.*) Most pedig azon ígérettel zárom be soraim, hogy mihelyt legkisebb életjel mutatkozik Balkányban, azonnal sietni fogok azt közleni. — Morgó urnak pedig azt üzenem, hogy máskor jobban bírálja meg a színészeket.**)

Dörgő.

Vegyes.

Egy uri embernek igen szerencsétlen volt első házassága és mégis mert másodszor is nősülni, mire barátjai egyike csodálkozását fejezte ki bátorsága fölött; erre az illető viszonzá: „Lássa, második házasságom a remény győzelme a gyakorlat felett.“

Francia eselédék. Egy párisi urhölgy a következő levelet kapta: „Asszonyom! Julia leányasszony komornának ajánlkozik hozzám. Nagyon lekötelezne ön, ha tudatná velem, hogy tud-e ruhát varrni, reggeli fejkötőt mosni és diszíteni, himzése szép-e, ért-e finom fehérnemű vasalásához, és tud-e ügyesen fésülni?“ — Az urhölgy válaszolt: „Asszonyom! ruháimata szabó varrja, fejkötőimet a divatárusnő, himzéseimet a varrőleányok készítik, fehérneműimet a mosónő mossa, és fésülni fodrász jár. Foltozott ruhát nem viselek. Igy sajnálatomra

*) Elég szomorú biz ez olyan helyen, hol annyi az intelligens ember!

Szerk.
Szerk.

***) Nagyon helyesen!

az ön kérdéseire nem válaszolhatok. Minden, a mit mondhatok Julia leányasszonyról, csak annyi, hogy tölem azért ment el, mert sokalta a dolgot.“

Vidámság kétféle van az ember lelkében; az egyik onnan keletkezik, ha valakinek szíve nincs, az ilyen ember nem ismeri a szánalmat, nem érti meg senki fájdalmát, még ha saját maga okozta is azt; csillog-villog melegség nélkül, mint a befagyott folyó a napsugárban. A másik a tuláradó szív tulajdona — azaz olyan szívü emberé, ki csupa szeretet minden ember és minden tárgy iránt és szenved minden szenvedővel; ragyog a boldogságtól, melyet másoknak okoz, a boldogságtól, melyet lát. Hasonlítható a csöndes folyamhoz, mely ragyog s mosolyg a nyári napsugárban, utjában termékenységet és áldást szórva mindenfelé a merre csak halad.

Tréfák és adomák.

Közli jegyzetei után: Gróf Csáky Alfonz.

X kisasszony dicsekedék, hogy az utolsó bálban mily sokat tánczolt „Mikor mással nem tánczoltam — ugymond — akkor bátyám vitt el tánczba.“

— „S sokat tánczoltál bátyáddal?“ — kérdé Vilma.

— „Kivilágos kiviradtig“ — felel hévvel.

Egy roppant dúsgazdag orvos valahol ezt mondá:

— Én 1 frtot kérek meggyógyult patienteimtől, a megholtak után pedig 10 frtot kérek.

— Eszerint nem csuda, hogy orvos ur meggazdagodott — jegyzé meg X.

X. református faluban az a szokás uralkodik, hogy a falu népei kivétel nélkül „testvér“-nek hívják egymást. Történt, hogy a falu legnagyobb gazemberét a bíró szégyenfához kötöztette s a nép közt így szólott hozzá:

— Nézzétek ezt a gazembert, ezt az ökröt!

— Mondjátok meg bíró „testvéremnek“, hogy ezt még megbánja! — rebegette a szégyenfához kötöztött, mellette való pajtásainak.

— Elárulta magát szépséged — mond Henrik a nőre czélozván.

— Hogyan, fölség? — akadozá — elárultam magamat? Hisz egy szót sem szóltam....

— Éppen azért — felelt a király.

N. város főutczáját kikövezték s többi közt az akkori polgármester, ki Németországból szakadt oda, ezeket is hangoztatá az utczát megnyitó beszédében.

— Sokakat látok, kik nincsenek itt. — (Ezt akarván mondani: sokak nincsenek itt, kiket itt szeretnék látni.)

— Apám! mond a paraszt fiu, én csillagász leszek, mert mint a mester ur mondá, azok egész napon

át nem tesznek egyebet, mint hanyatt fekve, az ég falé néznek. Én pedig, közbe szól a kis lány, nagy asszony-ság leszek, mert az ispánné is minden héten új ruhába öltözik, mivel ő nagy asszonyság.

Ki a legboldogabb? — kérdi egy uzsorás a pap-tól. — A szegények — felel ez, — mert övék a menny-ország. Ugy hát mégis sok jót tettem én már — mond az uzsorás — az örök boldogságra vágyóknak, mert gyan sokat juttattam koldusbotra.

Egy szegény deák télen koldulván, ezt énekelte egy fukar udvarában: a mennyből jövök most hoz-zátok; a mire a fukar e szavakkal fizette ki a szegény fázó és éhező fiut: maradtál volna ott, most nem kel-lene éhezned és dideregned a földön.

Bizonyos vén asszony két gyertyát gyújtott a Szt. Mihály oltára előtt, még pedig az egyiket a szt. arcának, — a másikat a lábánál elterülő ördög el-lenében. Meglátva ezt a lelkész, kérdi, miért tette ezt? Az öreg alázatosan azt felelé: „Uram, én azt hallot-tam, mindenütt kell jóakarót keresni, miután az ember nem tudja, hová jut.“

Haltatok-e korellában? kérdi egy falusi bíró a a szomszéd falubeli ismerősét. Nem haltunk mi hál-Istennek, hát kigyelmetek bíró ur? Ugy ám! csak lát-tad volna, felelt a bíró, tizenötünket is vittek ki egy-szerre.

Sörözés után összefogózva tántorgott hazafelé két sógor, és az egyik jónak látta a következő megjegyzést koczkáztatni: „Sógor, ennek a sörnek nem tiszta a dolga, valaminek lenni kell benne, különben nem tántorognék, mikor még csak nyolc literkét vettem be!“

Amint egy francia táncmester hallá Londonban, hogy Harlay gróffá és kincstárnokká neveztetett Ang-liában, Csodálkozva kiáltott fel: „No én nem tudom, mi érdemet fedezhetett fel ez emberben a király?! Mond-hatom, hogy két évig tanítottam őt, és semmire sem tud-tam menni vele !

Egy apa vagyontalanul halván el, két fiut hagyott hátra. Az idősb egy hercegi udvarhoz ment, hol sike-rült neki udvaronczságot nyerni; az ifjabb azon kevés földet mivelé, mely apjáról reá maradt. Egy izben az idősb fiu meglátogató ácsesét és mondá: „Miért nem tanultál udvarolni, most nem kellene oly nehezen dol-gozni.“ Az ifjabb válaszolá: „Miért nem tanultál meg dolgozni mint én, ha ezt tetted volna, most nem lennél rabszolga.“

Kiadói üzenet.

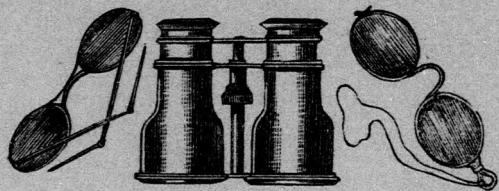
T. Mikola Elek urnak Ungvárt. Lapunkat küld-tük — kapja rendesen ugyebár?

Lir Irén urhölgynek Szatmártt. Köszönettel vettük.

T. Végző Miklós urnak Ungvárt. Lapunk ára $\frac{1}{4}$ évre 1 frt. 50 kr. $\frac{1}{2}$ évre 3 frt. Kaptunk 2 frtot; kérek még 1 frtot küldeni a mikor, is a fél éves előfizetők közzé soruljuk.

Bay István urnak Remeten. Köszönöm, mi csak megvagyunk de te és kedves hogy érzitek ma-gatokat.

Miután az első év negyed vége felé jár — fel-kérem a tisztelt vidéki előfizetőket, — miszerint a még mult évből és a jelen negyed évből is hátrá-lékban levő előfizetési pénzt kiadó hivatalunknak mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Szinházi látcsövek

a legfinomabb szintelenített 4—6—12 lencsével a legnagyobb választékban.

Szemüvegek

rövidlátók, távollátók, szembetegek és hályogtól műtét által megszabadítottak számára, valamint

Valódi hegyi kristály szemüvegek,

ugy minden a látszerész szakba vágó cikkek a legjobb minőségben s a legjutányo-sabb árak mellett kaphatók

FISCHER JAKAB

látyszerésznél Debreczenben, főpiacz 1713. sz.

Megrendelések és javítások a leg-pontosabban eszközöletnek.

TARTALOM: 1. Evoé! (költ.) V a y Sarolta. 2. A lapuváriak. (beszély) C s e n g e y Gusztáv. 3. Három nagy költemény. V á r y Gellért. 4. Még egyszer... (költ.) V e t e r a n u s. 5. Egy boldog királyné. (regényből.) Mühlbach Lujza után H a n g Ferencz. 6. Mozart életéből. Hofm... S. 7. Tárca: A fekete szemekről. D e n g i János. 8. XIII. Leo pápa koronáztatása. 9. A nőegyleti közvacsora. 10. Harcz-téri galambposta. 11. Külföld. 12. Vidéki hírek. 13. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakktalány. Szórej-tvény. Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztőségünk-nél meg-rendelhető. Szerkesztői üzenet. Vidéki levél. Vegyes. Tréfák és adomák. Hirdetés.